

PODVODNI ARHEOLOZI RADE PREKOVREMENO: FASCINANTNE TAJNE M NA MLJETU OTKRIVENO IZ ČEGA SE JELO U STARIM MLECIMA

Piše:
**Ahmet
 Kalajdžić**

Podmorje otoka Mljeta i ovog je ljeta ugostilo "stare znanke": arheolozi Odjela za podvodnu arheologiju Hrvatskog restauratorskog zavoda ponovno su istraživali tajne koje krije morske dubine oko Odisejeva otoka. Jednako kao i ranijih godina, rezultati potvrđuju teze znanstvenika kako je akvatorij Južnog Jadrana oduvijek bio vrlo prometan i da su se u svim povijesnim razdobljima pomorci držali stare izreke *Navigare necesse est, vivere non est necesse* (Ploviti se mora, živjeti nije nužno). To se potvrdilo u na ovoljetnom arheološkom istraživanju nalazišta Sveti Pavao koje je, zapravo, bilo nastavak dosadašnjih koje u kontinuitetu traju posljednjih 13 godina.

Promjena teorije

Riječ je o brodolomu venecijanskog broda koji je krajem 16. st. potonuo na plićini Sv. Pavao. Nalazište su 2006. otkrili članovi ronilačkog kluba Medveščak- Sava kada su na dubini 40- 46 metara pronašli šest brončanih topova oko kojih su bili razasuti ulomci keramičkog posuda, stakla i raznih metalnih predmeta. Na najdubljem dijelu nalazišta otkrili su ostatke drvene brodske konstrukcije i željezno sidro. Nalazište je, u duljini od 50 metara, orijentirano u smjeru sjever - jug i nalazi se dubini između 37 i 46 m. Već tada je, zbog kompleksnosti i veličine, podijeljeno na pet sektora, a osobine gradnje broda te oznake na topovima, upućuju na mletačko podrijetlo broda. Ipak, ono što ga poseb-

U pozadini su Marko Hranilović, Pavle Dugonjić, Igor Miholjek, Dragutin Šimatović, Sara Fabijanić, Zoran Delibašić, Damir Banković, Hrvoje Stražić. U prvom planu su Jerko Macura, Mario Orlandini i Ivan Vidulić

Rad arheologa u dubini nije nimalo lagan

ća u gradu Izniku- ističe voditelj Odjela za podvodnu arheologiju Igor Miholjek i podsjeća: - Svaki je sultan imao majstora koji je upravljao keramičarskim radionicama, stvarajući posebne ornamente s motivima iz Kurana te životinjskim i cvjetnim motivima. Velika ekspanzija izničke keramike dogodila se u periodu vladavine sultana Sulejmana Velikog. Važno je re-

Istraživanja na predjelu Sv. Pavao u podmorju Mljeta traju već 13 godina i stalno donose nova otkrića

ći kako je zbog ustanovljenih pet razvojnih faza izničke keramike promijenjena dosadašnja teorija prema kojoj se s novim sultanom prestao koristiti prijašnji stilski izričaj. Danas se pretpostavlja kako se pojedini stil ukršavanja koristio sve dok je za njega postojao interes. Kupci te keramike bili su većinom imućni Europljani željni egzotičnih predmeta s Istoka, a nije neznačajna i podatak kako u svjetskim muzejima i privatnim zbirkama danas postoji tek tri tisuće primjeraka izničkog posuda.

Uloga dva jarbola

Primarni fokus ovogodišnjeg istraživanja bilo je iskopavanje i evidentiranje nastavka brodske konstrukcije koja se nalazi dubini 42 do 44 m, s ciljem proučavanja njezine arhitekture i pronalaska mogućih nalaza u tom području. Dio te brodske konstrukcije prvi je put istraživao i dokumentiran 2010., 2012. i 2014. godine u suradnji sa stručnjacima Sveučilišta Ca' Fos-

cari iz Venecije. Brodska konstrukcija pruža se dijagonalno sjeverozapad-jugoistok, a ukupna površina njezinog očišćenog dijela je oko 40 četvornih metara. Utvrđeno je da je arhitektura broda je konceptualno i vremenski u skladu s datiranim razdobljem te da je brod građen po sustavu kostur-rebra, zatim oplata. Rebra su visoka i gusto postavljena na kobilicu broda, čime se postiže arhitektonski integritet i poprečna čvrstoća koja postaje „modus operandi“ drvene brodske arhitekture na prijelazu iz kasne antike u srednji i novi vijek, sve do danas. Evidentirana je i druga temeljnica jarbola, što odgovara dimenzijama broda i trgovačkoj namjeni broda. Naime, veliki trgovački brodovi iz tog razdoblja koristili su najmanje dva jarbola na križna jedra kako bi imali što bolji vjetrovi pogon u krmu. Znanstvenici su utvrdili šest slojeva unutar konstrukcije broda, što ih je dovelo do hipoteze o duplom postavljanju balasta broda na način da se na sloj pijeska, šljunka i kamenih oblutaka postavilo veće balastno kamenje, sustavom pijesak- balastno kamenje- pijesak- balastno kamenje.

Širim pregledom nalazišta na dubini 44 do 46 m otkriveni su novi zanimljivi nalazi kao ibrik kera-

Danas postoji tek tri tisuće primjeraka izničkog posuda

Hladne dubine

Studentica Sara Fabijanić se podvodnom arheologijom bavi tek godinu dana, a rad na nalazištu Sv. Pavao joj je tek drugo podmorsko arheološko istraživanje: - Imala sam priliku iskopavati brodsku konstrukciju. Iznenadile su me dimenzije i relativno dobra očuvanost. Rad mi je otežavala hladnoća, odnosno niska temperatura mora u velikoj dubini, a tu je i slabija vidljivost zbog rada s mamut-sisaljkama.

Vrijedni iznask keramički vrč

Dio u podmorju Mljeta pronađene izničke keramike

JETSKOG AKVATORIJA

Vrijedni Iznik keramički vrč s jednom ručkom, ukrašen plavom glazurom i bijelim cvjetovima

Tajna uspjeha: uigrana ekipa

-Na Sv.Pavlu ronim dugo, skoro od početka istraživanja, a ovog ljeta me najviše dojmila očuvanost srednjeg dijela brodske konstrukcije. Istražili smo ukupno više od 15 m i zaključili da je brod bio impozantne veličine jer mu se ostaci protežu u dublje slojeve pijeska. Obzirom na dubinu istraživanja i činjenicu da na dnu boravimo relativno kratko, rezultati su fantastični! Ekipa je uigrana i u malo je vremena možemo ostvariti odlične rezultate, a pronašli smo i izničku keramiku te kamene topovske kugle. Koristimo i fotogrametriju za vjerni prikaz ostataka na dnu i detaljni plan nalazišta te prikaz rasprostiranja nalaza, što ronioncu omogućava da uporabom fotografije skрати boravak u podmorju- kaže arheolog Pavle Dugonjić.

Arheolozi su koristili i mamut- sisaljku

Keramički vrčevi stoljećima su bili zakopani u pijesku

mičkog vrča s ručkom i odvojenim lijevkom te Iznik keramički vrč s jednom ručkom, ukrašen plavom glazurom i bijelim cvjetovima.

Zamjenik voditelja istraživanja Miholjeka bio je bio dipl. arheolog Pavle Dugonjić iz istog odjela Hrvatskog restau-

ratorskog zavoda, a sudionici istraživanju bili su dipl. arheolog Ivan Vidulić; studentica arheologije Sara Fabijanić, ronilac Specijalne policije MUP RH Damir Banković te vanjski suradnici Zoran Delibašić, Marko Hranilović, Jerko Macura i Dragutin Šimatović.